

## Slovensko 10 rokov po Riu

Pod záštitou ministra životného prostredia SR L. Miklósa sa konala 29. – 30. apríla 2002 v Smoleniciach konferencia **Slovensko 10 rokov po Riu**. Organizátorom podujatia bola Slovenská akadémia vied v spolupráci so Slovenským národným komitétom SCOPE, Slovenskou ekologickou spoločnosťou pri SAV, Katedrou krajinnejekológie Prírodovedeckej fakulty UK a Regionálnym environmentálnym centrom pre krajinu strednej a východnej Európy.

Program podujatia bol štruktúrovaný do nasledujúcich blokov:

● **Trvalo udržateľný rozvoj 10 rokov po Riu** – úvaha zástupcov hlavných skupín. Environmentálny, sociálny a ekonomický aspekt predstavujú tri základné piliere trvalo udržateľného rozvoja. V rámci tohto bloku vystúpili zástupcovia troch hlavných rezortov – za *environmentálnu oblasť* minister životného prostredia L. Miklós, za *sociálnu oblasť* minister práce a sociálnych vecí P. Magvaši a za *ekonomickú oblasť* zástupca ministerstva hospodárstva P. Višacký. Za vedu vystúpil predseda SAV Š. Luby, za mimovládne organizácie predseda STUŽ M. Huba a zástupcovia vedeckých spoločností – SEKOS, SNK SCOPE a MAB. Významné miesto patrilo predstaviteľom cirkví: za evanjelickú cirkev a. v. J. Dubínymu a Ľ. Fabčínovi za rímskokatolícku.

● **Implementácia trvalo udržateľného rozvoja v SR** – cieľom tohto bloku bola prezentácia výsledkov projektu Podpora trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike. Projekt sa riešil v období 1999 – 2001 v troch základných dimenziách:

– vypracovanie *Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja Slovenska*,

– vypracovanie modelovej *Regionálnej Agendy 21* v regióne Stredné Pohronie,

– vypracovanie modelových *projektov trvalo udržateľného rozvoja na miestnej úrovni*. V rámci tohto bloku boli prezentované silné a slabé stránky súčasného stavu Miestnej Agendy 21 a príklad tvorby modelovej miestnej Agendy 21 pre obec Suchá nad Parnou.

● **Indikátory trvalo udržateľného rozvoja** – cieľom tohto bloku bola prezentácia a vyhodnotenie indikátorov TUR pre SR na základe systému navrhovaného Komisiou OSN pre trvalo udržateľný rozvoj r. 2000, ktorý obsahuje 57 indikátorov v štyroch hlavných oblastiach (environmentálnej, sociálnej, ekonomickej a inštitucionálnej).

● **Výchova v oblasti trvalo udržateľného rozvoja** – predovšetkým išlo o predstavenie koncepcií environmentálnej výchovy na vysokých školách vo vzťahu k TUR. Súčasne boli prezentované aj výsledky anketového prieskumu venovaného TUR a Agende 21.

● **Veda a výskum v oblasti trvalo udržateľného rozvoja** – v rámci tohto bloku odzneli príspevky venované teoreticko-metodickým východiskám koncepcie trvalo udržateľného rozvoja, ako aj prezentujúce základné nástroje jeho implementácie (priestorové, regionálne a krajinnoekologické plánovanie a pod.). Súčasťou tohto bloku bola prezentácia modelových štúdií zameraných na výskum regiónov z aspektu udržateľného rozvoja.

Účastníci privítali ponuku SAV, aby sa pravidelne raz ročne konali v Smoleniciach konferencie venované problematike trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti, na ktorých by sa monitoroval postup implementácie Agendy 21 a princípov TUR na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Na záver konferencie účastníci prijali Smolenickú výzvu.

Zita Izakovičová



## Smolenická výzva

čím sa vytvorilo tvorivé fórum na vzájomný dialóg.

Účastníci konferencie **oceňujú**:

● prijatie Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja SR vládou Slovenskej republiky a Národnou radou Slovenskej republiky, čím sa vytvoril základný inštitucionálny rámec na uplatňovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja vo všetkých oblastiach rozvoja spoločnosti v Slovenskej republike,

Účastníci konferencie pozitívne hodnotia, že sa podarilo zorganizovať podujatie zamerané na problematiku trvalo udržateľného rozvoja, na ktorom sa zúčastnili ministri a ďalší predstavitelia ústredných orgánov štátnej správy, predstavitelia miestnej štátnej správy, samosprávy, akademickej obce, odborných organizácií, mimovládnych organizácií, záujmových združení, cirkví a ďalších skupín spoločnosti,

- pokrok v prijímaní nových právnych predpisov a programových dokumentov podporujúcich implementáciu trvalo udržateľného rozvoja,
- rozvoj nových študijných odborov a vedeckých projektov, ktoré podporujú riešenie prioritných oblastí trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti, a to jeho sociálne, kultúrne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne aspekty,
- aktivity mimovládnych organizácií na národnej, regionálnej a miestnej úrovni podporujúce implementáciu jednotlivých kapitol Agendy 21,
- prácu cirkví na poli vzdelávania veriacich občanov v oblasti ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľov, environmentálnej osvety a problematiky trvalo udržateľného rozvoja,
- rast záujmu verejnosti o problematiku trvalo udržateľného rozvoja bez ohľadu na stupeň vzdelania a profesionálnej orientácie.

Účastníci konferencie však zároveň **konštatujú**, že napriek nesporným pozitívnym výsledkom:

- nedôsledne sa plnia dôležité uznesenia vlády SR, napr. uznesenie vlády SR č. 655/1997 k návrhu uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v SR,
- Rada vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj je nefunkčná,
- rozporuplný a málo uspokojivý je vývoj Slovenskej republiky – najmä v sociálnej a ekonomickej oblasti, v ktorých sa naďalej prehlbujú regionálne disparity.
- V rámci Slovenska pretrvávajú
  - nízka koordinácia rezortov pri riešení problematiky trvalo udržateľného rozvoja a chýbajúca motivácia uplatňovať integrovaný prístup,
  - nedostatočná informovanosť pracovníkov verejnej správy o význame uplatňovania Agendy 21

a princípov trvalo udržateľného rozvoja,

- nízka vymožiteľnosť práva, vysoká miera korupcie, nedostatky v uplatňovaní právnych predpisov, resp. vo využívaní účinných nástrojov na ich uplatňovanie v praxi,
- v hodnotovej orientácii obyvateľov sa preferuje neudržateľný spôsob života,
- nedostatočný prístup k informáciám (najmä na miestnej úrovni),
- nízka angažovanosť občanov v rozhodovacích procesoch,
- nedostatočné zapojenie tretieho sektora ako dôležitého partnera verejnej správy do rozhodovacieho procesu,
- nezáujem médií o problematiku trvalo udržateľného rozvoja,
- klasická výučba na školách preferujúca získavanie verbálnych poznatkov pred praktickými skúsenosťami,
- nedostatočná motivácia v príprave učiteľov na výučbu v súlade s novými progresívnymi požiadavkami a ďalšie problémy.

Účastníci konferencie preto **vyzývajú** vládu SR, Národnú radu SR, miestnu štátnu správu, samosprávu, podnikateľskú sféru, predstaviteľov akademických pracovísk, mimovládnych organizácií, cirkví, záujmových združení, ako aj predstaviteľov ďalších hlavných skupín spoločnosti, aby sa odstránili formálne partnerstvá a pretrvávajúci rezortizmus na všetkých úrovniach a aby sa urýchlene prešlo od deklarovaného k skutočnému záujmu naplňovať požiadavky Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja v SR.

Je preto potrebné:

- vyvodíť konzekvencie z neplnenia záväzkov a úloh prijatých vládou a parlamentom v schválených dokumentoch, čo je dôležité aj z hľadiska zvýšenia dôveryhodnosti v očiach EÚ i domáceho obyvateľstva,
- zabezpečiť funkčnosť Rady vlády SR pre trvalo udržateľný rozvoj

a regionálnych rád trvalo udržateľného rozvoja,

- vytvoríť efektívnu inštitucionálnu podporu zo strany štátu pre regionálnu a miestnu Agendu 21,
- navrhnuť nový systém indikátorov trvalo udržateľného rozvoja na národnej a regionálnej úrovni relevantný pre podmienky SR, zabezpečiť ich pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie a súčasne odporučiť súbor indikátorov pre miestnu úroveň,
- rozpracovať Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja SR ako komplexný dokument rozvoja spoločnosti do všetkých odvetvových a regionálnych stratégií,
- zvýšiť všeobecnú informovanosť o problematike trvalo udržateľného rozvoja, skvalitniť osvetu,
- vytvárať motivačné prostredie pre zapájanie verejnosti do rozhodovacích procesov s cieľom posilniť budovanie vyspelej občianskej spoločnosti,
- rozšíriť aktívnu spoluprácu verejnej správy, vedy, výskumu, vysokých škôl, plánovacej praxe, cirkví, mimovládnych organizácií, podnikateľských a ďalších subjektov v procese implementácie trvalo udržateľného rozvoja,
- upraviť študijné osnovy vo všetkých typoch škôl v prospech posilnenia výchovy v duchu Agendy 21 a zaradiť problematiku trvalo udržateľného rozvoja do minima všetkých študijných odborov na vysokých školách,
- posilniť interdisciplinárny výskum v oblasti trvalo udržateľného rozvoja v rámci slovenských grantových agentúr v súlade s prioritami 6. rámcového programu EÚ,
- vytvoríť zdroje a ekonomické mechanizmy podporujúce aktivity jednotlivých subjektov na poli trvalo udržateľného rozvoja.

Zita Izakovičová  
Mária Kozová  
Peter Tremboš